

Kinh Lạc Khổ (2)

Kalama tri ân đh Nguyễn Thị Ngọc Ánh ghi chép.

[13/08/2025 - 12:05 - anhlibrary]

Thưa bà con là chúng tôi có mới vừa nhận được mấy cái câu hỏi thì xin gửi cái tin nhắn chung cho đại chúng là bà con hoan hỉ gửi tất cả câu hỏi cho bác sĩ Kiên với ông Sâm hai người admin, chứ còn mà gửi chúng tôi thì cái kiểu mà cứ lai rai, nay câu, mai câu thì cái đó chúng tôi không có gom lại được, ngán lắm. Có người gửi bằng viber, có người gửi bằng messenger, có người gửi bằng zalo, có người gửi bằng email, rồi có người gửi bằng message rất là mệt. Cho nên xin gửi hết vào cho admin ở Kalama journal.

Thưa với bà con là tuần rồi, tuần trước nữa thì chúng ta có một cái bài giảng về cái Kinh Khổ Lạc. Thì có người hỏi Ngài Xá Lợi Phất: Trong Đạo Phật mình có cái định nghĩa như thế nào về sướng và khổ? Thì Ngài Xá Lợi Phất Ngài dạy rằng: hễ còn tái sinh là còn khổ. Muốn hết khổ thì phải chấm dứt tái sinh. Đây là một cái định nghĩa rất là đặc biệt. Một cái người mà có học Phật pháp thì mới hiểu được tại sao mà có chuyện đó. Còn không thì chỉ đi chùa cầu phúc, lộc không học giáo lý thì không thể hình dung được có một cái nội dung giáo lý như vậy. Thì ở trong đó Ngài Xá Lợi Phất Ngài dạy rằng, còn có tái sinh là còn có khổ. Từ cái chuyện có cái thân này là mình phải bị già, bệnh, chết, rồi bao nhiêu thứ tai nạn, bao nhiêu thứ bất trắc. Rồi ngay cái chuyện mà mình họp mặt nhau vui vẻ, đoàn tụ thì cũng là một cái khổ, khổ lắm luôn. Từ một cái tình bạn, đến tình cảm nam nữ, hôn nhân, rồi máu mủ, huyết thống, hễ mà cứ họp mặt là thế nào cũng có chuyện. Phiền lắm quý vị, phiền lắm và sau cùng, khi còn lại một mình mình thì mình cũng vẫn có vô số vấn đề để mà mình phải đối diện, phải đối phó.

Thí dụ như cái già, cái bệnh, cái chết, rồi tai bay họa gửi, tên bay đạn lạc, đá lở, đất dè, tùm lum hết, cho nên là có thân là có khổ, và kỳ rồi vì chúng ta không có thời gian nhiều cho nên chúng tôi chỉ nói đến đó thôi. Chứ phần sau mới rất là đặc biệt.

Tức là Ngài Xá Lợi Phất Ngài dạy rằng hễ còn có tái sinh là còn có khổ. Như vậy thì bằng cách nào, chúng ta từ đâu mà có tái sinh và làm thế nào để chấm dứt tái sinh? cái đó là một nửa cái nội của bài giảng và chúng tôi không có thời gian cho nên chúng tôi không có nhắc tới.

Làm thế nào có tái sinh thì chúng ta có tới 1001 câu trả lời. Ở đây chúng tôi chỉ nói vắn tắt thôi.

Chúng ta không hiểu được, chúng ta do vô minh, đây là nói theo kinh chứ còn không phải là nói theo ý chúng tôi. Đây là nói theo Kinh, chúng ta luân hồi là vì chúng ta Vô Minh, không hiểu được Tứ đế. Có nghĩa là chúng ta không có hiểu được mọi cái hiện hữu là khổ. Thích ghét cái gì cũng là thích ghét trong khổ, mà hễ mà có thích là có ghét, mà có ghét là có thích. Thích có nghĩa là mình sẽ ghét cái ngược lại. Và ghét cái gì thì mình sẽ thích cái ngược lại. Và chính vì theo đuổi cái mình thích và trốn chạy cái mình ghét cho nên chuyện gì chúng ta cũng làm, chuyện thiện cũng làm, chuyện ác cũng làm. Chuyện ác nó đưa mình sa đọa các cảnh giới đau khổ. Còn cái việc thiện nó đưa mình về các cảnh giới an lành, an lạc, nhưng mà sao? Thì cảnh giới nào đi nữa nó cũng hữu hạn hết. Có nghĩa là bây giờ mình về một cái cảnh giới mà như trong Kinh nói Phi tưởng phi phi tưởng, cảnh giới đó của người đắc cái tầng thiền cao nhất, cái tuổi thọ là 84.000 đại kiếp thì mãi thọ mình cũng phải rớt xuống chỗ thấp nhất. Và cái người bị sa đọa cái chỗ mà sâu nhất, thấp nhất, thì mãi thọ họ cũng phải trôi lên. Do nghiệp xưa, do cái nghiệp của vô lượng kiếp của quá khứ. Cứ như vậy đó, mình có lên chỗ cao nhất hay mình xuống chỗ thấp nhất thì cuối cùng nó cũng chỉ là sự quần quanh.

Hiểu được như vậy đó là một...để mà thoát khổ. Mới có một đoạn đường thôi mới là hiểu được cái khổ. Phải trừ Tập, rồi phải Hành đạo, thì 3 cái này cộng lại nó mới dẫn tới cái gọi là Diệt khổ.

- Thì cái chuyện đầu tiên, phải hiểu mọi thứ là khổ.

- Thứ hai, đó là biết Thích cái gì cũng là thích trong khổ. Thích như vậy đó là con đường tạo ra cái khổ mới. Muốn hết khổ thì đừng tiếp tục thích nữa, cái này nói ra thì dễ nhưng mà rất là khó.

Nhưng, ở đây có hai chữ nhưng:

- Nói ra thì dễ nhưng làm được rất là khó, đó là chữ NHƯNG thứ nhất.

- Chữ NHƯNG thứ hai, biết là rất khó nhưng bắt buộc phải làm, bắt buộc phải làm chứ không thể...ở ngoài đời thì có nhiều việc khó thì thôi, mình cũng phải xét lại để mà mình còn cân nhắc coi có nên hay không? Nhưng cái chuyện giải thoát là cái chuyện không có cân nhắc. Cái chuyện đó bắt buộc phải làm, bắt buộc. Cái chuyện đầu tiên nói thì dễ, mà làm thì khó. Chuyện thứ hai biết là khó nhưng vẫn phải làm...bởi vì...

Cách đây mấy hôm chúng tôi có nghe một vài người ở Việt Nam qua Thụy Sĩ để chuẩn bị cho khóa học tháng 8 họ nói rằng chúng tôi đã làm thất vọng rất là nhiều người khi mà chúng tôi nói rằng là từ con người mà xuống cảnh đọa thì chỉ mất có 3 phút, mà từ cảnh đọa lên trở lại thân người đó thì rất lâu có khi cả tỷ lần thời gian. Thì họ sốc lắm, họ rất là sốc khi có một lần tôi nói rằng đầu hôm mình có thể làm một bác sĩ đứng đầu bệnh viện, nhưng mà rạng sáng thì mình có thể đầu thai vào bụng một con chuột, một con gián. Thì họ sốc lắm bởi vì họ không có quen nghe cái sự thật đó. Họ không có quen, họ phải được hứa hẹn những cái vàng son rực rỡ, chẵn êm nệm ấm, lụa là gấm vóc, một cái cảnh giới tái sinh thom ngát và mát lạnh chứ có đâu mà cái đường luân hồi nói nghe quá dễ sợ vậy, họ bị sốc. Và từ cái sốc đó họ quyết định là không nghe chúng tôi nữa, và họ đi tìm đến chỗ nào mà cho họ thật nhiều hứa hẹn. Và họ là người trí thức, có bằng cấp đại học, họ không chịu nổi cái sự thật đó. Cho nên là khi ngài Xá Lợi Phất Ngài nói: cái khổ lớn nhất trên đời này là cái khổ tái sinh, bởi vì tái sinh là cái nền cho tất cả các cái khổ khác, cho nên nó được xem là cái khổ lớn nhất. giống như bây giờ mình bị một người chồng, bạo hành, bạc đãi, bên mẹ chồng, gia đình nhà chồng hắt hủi, ghẻ lạnh, thì tất cả những cái đó nghe ghê vậy đó, nhưng mà không có quan trọng bằng cái chuyện mà ngày xưa mình đã đại đột gặt đầu lấy một người. Tất cả tội khổ nó nằm chỗ cái gặt đầu, do mình thấy cái gặt đó, nó thường nhưng mà chính cái gặt đó nó là mẹ đẻ cho tất cả những cái bị kịch hôn nhân sau này, mà mình thì phạm phu mình không có hiểu được chuyện đó. Tôi biết tôi nói cái này nhiều người cũng rất là hận chúng tôi khi mà chúng tôi trích dẫn một câu kinh, trích dẫn mà cũng hận được nữa: Kinh nói, con chó khác con người một chỗ là con người mình khi bị ném đá thì mình giận cái người ném. Còn con chó thì cái con khôn thì nó tấn công người ném, nhưng còn mấy con mà chó cỏ, chó mà chó đặc sản thì nó sẽ táp cái cục đá, nó giận cục đá, nó giận cái cây gậy. Còn con người mình thì khi mình bị đánh hay mình bị ném đá thì mình sẽ giận cái kẻ mà tấn công. Còn con chó thì nó chỉ phản ứng với cái gì gần nó nhất thôi. Đó cái vấn đề chỗ đó, thì mình cứ trách là người chồng vũ phu, bạo lực, mình trách gia đình chồng là như giặc Ngô bên tàu, giặc bên Ngô không bằng bà cô bên chồng, thí dụ như vậy. Mình tìm đủ cách để mà mình lên án, bài xích về cái bạo lực hôn nhân, nhưng mà mình quên một chuyện là tất cả cái khổ đó là khổ ngọn thôi. Còn cái khổ gốc là nó được khởi đi từ cái gặt đầu của ngày xưa, mà cái gặt đầu đó nó lại khởi đi từ cái giây phút mà phải lòng trước đó. Mà cái giây phút phải lòng đó lại được bắt đầu từ một cái giây phút lơ đãng, và xao lãng, để mà mình say nắng một anh chàng. Từ cái say nắng đó nó mới dẫn đến chuyện mà mình phải lòng, say nắng là cái ngày đầu tiên, say nắng nó chuyển cái chuyện phải lòng mà gọi là bền vững, từ trong nước gọi là bền vững. Từ cái say nắng nhất thời nó mới chuyển qua phải lòng bền vững, và từ cái phải lòng bền vững nó dẫn đến cái gặt đầu đại đột và từ cái đại đột đó nó mới dẫn đến cái chuyện là cái bị kịch hôn nhân. Cho nên, người ta nói cái cuộc hôn nhân đầu tiên trong đời mình là do mình dại khờ. Và nếu đã chia tay rồi mà vẫn tái giá thì họ gọi đó là can đảm. Và tái giá rồi, ly dị rồi mà vẫn tái giá lần 2 thì người ta gọi đó là mất trí nhớ. Và tôi thấy cái đó đúng. Đám cưới lần 1 là dại khờ, lần 2 là can đảm, và lần 3 là mất trí nhớ. Bởi vì một cái người bình thường không thể nào mà họ có cuộc hôn nhân 3 được.

Ngài Xá Lợi Phất Ngài thấy cái chỗ này Ngài mới nói cái gốc khổ nó nằm ở trong tái sinh. Còn ba cái chuyện mà già, bệnh, chết, tại nạn rồi đói, lạnh, chiến tranh, thiên tai, nhân họa, mấy cái đó là khổ ngọn. Cái khổ gốc là tái sinh, mà nó khổ gốc là tái sinh mà chỉ khi mình không hiểu được cái khổ gốc thì mình mới đầu tư tái sinh. Và ở đây nó có chuyện mà hồi này tôi chỉ nói thoáng qua thôi. Đó là hãy cân trọng với cả 2 thứ mình Ghét và Thích. Khi mình học đạo mà học lơ mơ thì mình chỉ thấy rằng gốc khổ là tham ái, do có thích cái này thích kia nên có tái sinh. Nhưng mà nếu mình chịu đào sâu một chút nữa thì cái mình thích lẫn cái mình ghét đều đáng sợ hết. Vì sao? Vì cuộc đời chúng ta, chúng ta có 2 động cơ để hành động, hoặc học Kinh, mình chỉ học có một thôi. Cái động cơ hành động bình thường nó là gốc của tham ái là khổ, đúng. Cái này là Tuyệt đối đúng, tuyệt,

tuyệt đối đúng. Nhưng mà trong đời sống thực tế chúng ta phải đề phòng cả cái mình ghét nữa là vì sao? Là vì toàn bộ cái đời sống trăm năm của chúng ta nó chỉ có 2 động cơ hành động thôi:

1/ Đồ mờ hôi sôi nước mắt để có được cái mình thích.

2/ Đồ mờ hôi sôi nước mắt để trốn cái mình ghét.

Mình không muốn đi xe đạp, mình không muốn đi bộ cho nên mình phải bằng mọi giá có được chiếc xe gắn máy. Và mình không muốn đi mưa đi nắng với chiếc xe gắn máy, mình muốn phải được ngồi trên chiếc xe hơi bốn bánh, có mái che, có cửa kính cho trời nóng và trời lạnh. Và mình rất là khổ khi ở nhà lá, nhà gỗ, nhà tôn, mình rất là khổ khi phải ở nhà cấp 4, mình rất là khổ khi ở trong một cái khu dân cư không có vỉa hè, rác rưởi, và bạo lực thiếu an ninh. Chính vì sợ những cái đó cho nên chúng ta đồ mờ hôi sôi nước mắt để mà né cái mình ghét. Rồi bên cạnh đó, thì do sợ cái khổ cho nên chúng ta đặc biệt là thích cái sướng. Đó là gần. Còn xa là ráng hành thiện để chết không bị dọa, ráng hành thiện để chết được về cõi lành, cõi vui.

- Mà hề còn nỗ lực thì còn có báo ứng.

- Mà hề còn có báo ứng là còn có tái sinh.

- Mà còn có tái sinh thì còn có cái giá đắt để mà trả cho chuyện tái sinh đó.

Cho nên Tứ niệm xứ là gì? Là sống tỉnh thức: Biết rõ mắt, tai, mũi, lưỡi, thân, và ý của mình nó đang như thế nào? Nó đang sống trong cái gì? Sống trong cái mình thích hay là ghét. Và luôn luôn nhận thức rõ ràng thích hay ghét đều là nguồn khổ hết. Cái mình Thích nó cái là nguồn trực tiếp, ghét là nguồn gián tiếp. Cả hai cái, cái nào cũng là nguồn khổ hết.

Tứ niệm xứ là như vậy đó, là đời sống tỉnh thức. Biết rõ cái vô nghĩa, vô lý, vô duyên, và vô dụng, 4 cái VÔ: vô nghĩa, vô lý, vô duyên, và vô dụng của 6 trần. Biết rất rõ, biết rằng bây giờ mình có khổ như điên thì cũng là trăm năm kết thúc đi qua hành trình mới. Mình có sướng như tiên thì sau trăm năm mình cũng phải kết thúc để đi sang một cái hành trình mới. Và cái hành trình đó nó dẫn về chốn vùng sáng hay là vùng tối thì tùy thuộc vào cái kiểu sống, kiểu nói năng, kiểu tư duy, kiểu hành động hiện tại của mình. Và cứ như vậy nó cứ quần quanh hoài vô lượng kiếp. Chúng ta có vô lượng kiếp chúng ta làm những vị Phạm thiên ở cảnh giới cao nhất, và đã có vô lượng kiếp chúng ta từng là những cái loài ký sinh, vi sinh, thủy sinh. Ký sinh, vi sinh và thủy sinh ở những cái vùng yếm quang và yếm khí, những vùng không ánh sáng và những vùng thiếu dưỡng khí. Chứ đừng có nói làm trâu, làm heo là quá may mắn. Luân hồi mà được làm chó, làm ngựa là may mắn, là khá. Còn đằng này làm những cái loài mà vi sinh, ký sinh, thủy sinh ở trong những cái vùng tối, những cái vùng nước bẩn, hầm cầu, ống cống, cống rãnh trong lòng đất sâu hun hút và thăm thẳm dưới đại dương, những cái vùng không có ánh sáng, thiếu dưỡng khí, thì ớn lạnh. Đã lọt vô đó rồi thì các vị biết mà, lọt vô đó rồi thì cái cơ hội mà nhận thức đời sống, cơ hội mà tiến bước trên lộ trình giải thoát là bằng 0.

Chúng ta chỉ còn trông đợi vào một cái tiền nghiệp xa xôi nào đó trong vô lượng kiếp tiền thân, lúc nào đó đúng duyên nó kéo mình lên. Nhưng khổ cái là sau nhiều năm tháng bị dọa cái đầu mình bị khờ đi. Cho nên cái nghiệp cũ nó kéo mình lên được chừng ít lâu, nó lọt trở lại. Mang thân người mà không có biết tu học thì cái chuyện mình rớt trở xuống cái vùng sa đọa nó là cái chuyện đương nhiên, hiển nhiên, cố nhiên và tất nhiên, mặc nhiên.

Cho nên, Bài kinh Lạc Khổ 1 là phải được nhận thức như vậy, đó là hiểu đại khái. Đó là đại khái chứ còn nội dung bài kinh đó chúng ta phải học hết Tam Tạng thì mới hiểu tới nơi tới chốn của cái gọi là lý thuyết. Của cái gọi là lý thuyết, còn cái người hiểu được tới nơi tới chốn đó là chỉ có bậc Thánh thôi. Thánh La Hán, nhưng ít ra thì cái giáo lý càng nhiều thì bài kinh đó mình hiểu càng sâu và rộng.

Hôm nay chúng ta học tiếp cái bài kinh Khổ Lạc 2. Cũng cái vị du sĩ đó hỏi Ngài Xá Lợi Phất:

Trong cái đời sống xuất gia cái gì là khó?

Theo đề nghị của bác sĩ Kiên, chúng tôi ghép bài Kinh này với bài Kinh trước thành một, nhưng mà các vị thấy mà, ghép lại thành một thì nội dung còn cái gì đâu để nói, thời gian, thời lượng ít quá. Thời gian, thời lượng ít quá thì ghép lại còn thời gian đâu để mà nói. Cho nên chúng tôi phải tách ra.

Bài Kinh tiếp theo đó là cũng cái vị du sĩ đó, du sĩ đó là một cái ông mà trong ngành du lịch kêu là tây ba lô, còn cái chữ du sĩ là thầy tu ba lô. Tây ba lô đó là backpacker là du lịch bằng cái ba lô gọn

gọn trên người. Còn thầy tu ba lô là một cái bình nhẹ nhẹ vậy đó, một bình bát hoặc là một nồi com điện vậy đó là đi ta bà giáo chủ vậy đó.

Thì cái ông du sĩ này hỏi ngài Xá Lợi Phất vậy chứ trong đời tu, trong cái giáo pháp của Đức Phật cạo đầu đắp y rồi cái gì khó? Thì tôi nhắc lại có tới 1001 câu trả lời cho câu hỏi đó. Nhưng mà Ngài Xá Lợi Phất, Ngài nhìn vào cái căn cơ ông này, Ngài nhìn vào cái căn cơ của người hỏi cho nên ngài trả lời ngắn gọn thôi: Đó là sự bất mãn đời tu. Đương nhiên mình trong room này toàn là bậc đại trí không, cho nên là có người là không có thích câu trả lời đó. Nhưng mà sở dĩ Ngài Xá Lợi Phất, Ngài gọi là đại trí là bởi vì câu trả lời của ngài sâu lắm, tại sao là sâu? Một cái câu trả lời mà từ đó có thể triển khai ra cả Tam tạng, triển khai bằng tất cả các cái nội dung giáo lý khác nhau trong lời Phật.

Theo chúng tôi đó là câu trả lời đệ nhất thông tuệ. Trả lời cái cách của Ngài là câu trả lời mang tính gợi mở, mang tính định hướng rất lớn, rất rộng, rất sâu.

Thì cái ông du sĩ này hỏi Ngài vậy chứ trong đời tu của một Sa môn, Tỳ kheo trong Phật pháp, trong Giáo pháp của Thế Tôn cái gì là khó? thì Ngài Xá Lợi Phất nói đó là sự bất mãn. Bất mãn trong đời tu, bất mãn trong cái gọi là cái chuyện gọi là học tập giáo lý, bất mãn trong cái chuyện gọi là thực tế hành trì cả lý thuyết và thực hành bất mãn. Người tu là cạo đầu đắp y mà vô mà không có yêu được giáo lý, không có mê được Phật pháp thì là chết một nửa. Mà có Phật pháp, có giáo lý mà không có thiết tha mà không có xem sinh tử là đại sự, không có xem tuổi già, cái bệnh, cái chết là cái đề mà khắc cốt ghi tâm thì không ổn, thì dầu mình có tu hành bệ rạc, đồ đốn cõ nào đi nữa nhưng mà phải nhớ: Trên đời không ai thương mình bằng mình. Và phải nhớ là chúng ta có là ai đi nữa thì già, bệnh chết là cái tránh không được. Chúng ta có là ai đi nữa thì thị phi và bất trắc là những cái mà tuyệt đối tránh không được, thị phi và bất trắc, tai nạn bất trắc. Đây là những cái mà ngay cả chư Phật cũng không tránh được thị phi và bất trắc thì nói gì là chúng ta. Chư Phật thì so với chúng ta thì các vị biết rồi, tôi khỏi nói nha: trí tuệ, phước báu, công đức, tất cả chư Phật so với chúng ta thì chênh lệch hơi lớn mà trong khi đó mà các Ngài không có tránh được già, bệnh, chết. Không tránh được những cái thị phi, những bất trắc thì nói gì chúng ta, nhưng mà đương nhiên chư Phật, chư Hiền Thánh nói chung, thì các ngài gọi là luôn luôn cực kỳ an lạc, cực kỳ tự tại, cực kỳ thoải mái, thung dung phải không? thong dong và thanh thản trước những cái bất trắc, những cái thị phi và cái già, bệnh, chết còn chúng ta thì sao? Bác sĩ chỉ nghi ngờ thôi, nghi ngờ cái khối u nào đó trong người của mình là mình đã chết điếng rồi. Họ chưa nhắc tới chữ K, họ chưa nói bệnh K. Họ chỉ nói là họ nghi ngờ, rồi họ gởi giấy giới thiệu, gửi giấy đề nghị tầm lum hết, rồi thái độ, gương mặt, giọng nói của bác sĩ đối với người thân của mình là mình thấy không ổn rồi. Tôi nghĩ là chắc cái chữ mà xài đúng nhất đó là chữ chết điếng. Chữ chết điếng là chữ đúng nhất, không có chữ nào hay hơn chữ chết điếng, thì mình thấy ông không chịu nói với mình mà ông đi nói nói với người nhà mình, mà nét mặt của người nhà mình sau khi nghe xong mà thấy có vẻ nghiêm trọng, hoặc người nhà mình họ nghe xong mà họ lấy tay bịt miệng, ứa nước mắt là thấy thua. Thua rất là thua đó, bình thường thì giáo lý thì không học, thầy bà nào cũng theo, rồi múa đuôi, người ta múa đầu, mình múa đuôi, rồi giáo lý không học, rồi cứ đam mê ba cái thứ lý thuyết mà ba xàm ba xí, nhất là mấy cái kiểu mà hướng dẫn mà không không cần học, mấy cái kiểu hướng dẫn mà coi như đơn giản và dễ dãi.

Quý vị nhớ đời nó kỳ lắm, cái gì mình muốn có cái khó được thì mình phải làm cái chuyện khó làm. Còn cái gì mà dễ được thì nó dễ mất, và nó không giá trị gì hết.

Phật pháp y chang vậy thì mình xuất vốn bao nhiêu thì mình sẽ thu lãi bấy nhiêu, chứ mình xuất vốn có 3 xu, 4 cắc mà mình đòi thu vô bạc tỷ thì tôi nghĩ có lẽ là mình phải nhờ thuốc ngủ để mà chiêm bao. Phải nhờ thuốc ngủ để chiêm bao chứ còn mà làm gì có cái vụ mà xuất vốn 3 xu, 4 hào mà muốn thu vô tiền lãi bạc tỷ thì tôi nghĩ khó lắm.

Giáo lý không học, rồi cứ nghe xúi làm phước, kêu gọi cúng dường, xây chùa dựng tượng, mà trong khi mơ mơ màng màng không biết mình là từ đâu tới là gì với cuộc đời này? Và sẽ đi về đâu? Và bây giờ cần làm gì? thì mấy câu hỏi này mình lại làm lơ, thích kiểu lãng đãng uống trà, ngâm thơ, vẽ tranh rồi giữ tâm rộng rang, lơ mơ sao lãng vậy đó. Tu kiểu đó sướng, mà đó là trẻ, khỏe và giàu đẹp. Ngày nào còn trẻ, khỏe, giàu, đẹp thì mình thấy tu cái đó có lý, chứ còn cái con đường giải thoát nó không có đơn giản như vậy. Nội cái khoản học giáo lý không là máu lệ phải đong bằng lít,

phải nói phải đong bằng lít, máu và lệ. Học nó không chịu nhớ, nó không chịu hiểu. Học nó không có nhớ, nếu bây giờ mà mình mất một nửa máu mà để mà mình được tinh thông giáo lý có lẽ mình cũng phải mất nữa, chứ còn đừng có nói cái kiểu mà mất tí thời gian. Phật tử Việt Nam có bao nhiêu người dám đổ mồ hôi sôi nước mắt cho chuyện học đạo? mà chuyện học đạo chỉ mới là một phần nhỏ của chuyện hành trì thôi, một phần nhỏ.

Cho nên Ngài Xá Lợi Phất Ngài dạy rằng cái chuyện tu hành nó khó ở cái điểm là không có đam mê, và chỉ biết bất mãn, không có được cái niềm vui, không có tìm được cái niềm vui trong cái chuyện học đạo, và hành đạo thì làm gì có chứng đạo, có liễu đạo, làm gì có. Không có được niềm vui, cứ bất mãn với cái đời sống, bất mãn với cái nhịp sinh hoạt, bất mãn với cái lý tưởng mà buổi đầu mình đặt ra cho bản thân, thì khi mình không có được niềm vui thì không được. Cho nên ở trong A Tỳ Đàm nói riêng và Toàn bộ giáo lý nói chung thì Đức Phật Ngài dạy rất rõ. Ngài dạy rằng muốn hoàn tất một cái thể nghiệp hay là cái đạo nghiệp, sự nghiệp đời hay là sự nghiệp Đạo thì mình bắt buộc phải có 4 cái yếu tố tâm lý không thể thiếu.

Yếu tố tâm lý đó có tên gọi là iddhipāda gọi là “như ý túc”. Tàu dịch là “như ý túc” có chỗ dịch là “thần túc”, tứ thần túc, nhưng mà cái chữ thần túc thì dịch không chuẩn. Chữ “thần” dịch từ chữ thần thông, nhưng mà ở đây:

- Iddhi có nghĩa là ước muốn.

- Pāda là nền tảng. Nền tảng cho ước muốn.

Thì Ngài dạy là mình muốn hoàn cái gì đó thì mình phải có được 4 cái nền tảng tâm lý một là Dục như ý túc. Cần như ý túc. Tâm như ý túc. Và Thâm như ý túc. Bốn cái gọi là “Tứ như ý túc”, gọi là bốn nền tảng tâm lý để mà hoàn tất Đạo nghiệp và Thế nghiệp, sự nghiệp Đời và sự nghiệp Đạo:

1/ Dục như ý túc là gì? là ước muốn tha thiết, ước muốn mong mỏi phải tha thiết. Tha thiết, phải tha thiết, chứ còn cái muốn mà không tha thiết thì nó không có đủ để làm cái động cơ, động lực không đủ, bất cứ đời hay đạo, cái chuyện đầu tiên là cái muốn tha thiết. Đó là cái Dục như ý túc.

2/Cần như ý túc: có nghĩa là bên cạnh cái muốn tha thiết mình phải có một cái sức nỗ lực tương xứng và tương ứng. Tương xứng và tương ứng, mình muốn nhổ một cái bụi cỏ thì cái thiết tha đó nó không có mãnh liệt bằng cái mà mình dời đi một bụi hồng gai, và cái việc mà mình muốn dẹp cái bụi hồng gai đó nó chỉ cần một tí thiết tha, nhưng mà muốn dẹp một cái bụi tre gai, một rừng tre gai thì cái muốn đó nó phải dễ sợ lắm mình mới dẹp được. Chứ còn mà nhổ đi bụi cỏ rắc cỏ đó thì cũng phải muốn mới làm được, phải muốn mới làm được nhưng mà cái muốn đó yếu. Mà muốn dẹp cái bụi hồng gai thì cái muốn đó phải mạnh hơn. Nhưng mà cái bụi hồng gai nó không có bằng cái bụi tre gai và muốn dẹp cái bụi tre gai thì cái muốn đó không bằng một vườn tre gai, và cuối cùng là một rừng tre gai.

Có nghĩa là muốn làm, muốn thực hiện, muốn hoàn tất, muốn chu toàn một cái công việc nó càng lớn thì cái sự mà thiết tha của mình nó cũng phải lớn theo. Mà muốn cho thiết tha thì làm sao ta? anh phải vui, anh phải vui, anh phải tìm thấy niềm vui trong cái máu lệ và mồ hôi đó. Anh phải máu lệ và mồ hôi trộn nhau mà anh vẫn cười được thì anh mới bắt đầu thực hiện được. Chẻ đá, đào hầm, đi vào rừng sâu, ra hoang đảo, lên núi cao, vào sa mạc. Thì tất cả những việc đó nó đòi hỏi anh phải có cái lòng thiết tha, và cái thiết tha đó nó phải gắn liền với nụ cười, máu lệ và mồ hôi đổ ra đầy mặt nhưng vẫn phải cười, vì không cười là không làm được. Ngài Xá Lợi Phất gọi đó là gì?

Là Abhirati là phải vui, mà cái khó khăn của người tu là không có cái đó, không có cái Abhirati, có nghĩa là Anabhirati. Tiếng Hy Lạp với tiếng Pali giống nhau ở chỗ là cái prefix mà phủ định bắt đầu bằng từ chữ “a” hoặc chữ “an”. Tiếng Hy Lạp, tiếng Pali cũng vậy, như chữ “atomy” và “anatomy”.

Tiếp theo đó là mình thấy ngoài cái thiết tha mãnh liệt, nó phải có cái nỗ lực tương xứng và tương xứng. Phải có cái nỗ lực tương xứng và tương xứng. Khi mà anh không xác định được cái mục đích, cái lý tưởng, cái đích đến của mình là cái gì thì anh không thể nào mà anh có thiết tha được. Và anh không thiết tha thì anh không thể tìm thấy được niềm vui trong cái máu lệ và mồ hôi được. Mà khi anh xác định được cái mục đích, cái ý nghĩa, cái cứu cánh, và cái đích đến của đời mình là gì, cái việc mình cần phải làm là cái gì? cái gì là ưu tiên 1? cái gì là ưu tiên 10? Xác định được rồi thì bước 2 anh là anh phải có một cái nỗ lực tương xứng thì cái đó gọi là cần như ý túc. Cái nỗ lực tương xứng và tương xứng.

Tương ứng đây có nghĩa là mình thiết tha nhắm tới cái gì thì mình phải nỗ lực trong đúng cái việc đó. Gọi là tương ứng.

Còn Tương xứng là gì? Là cái việc kia nó có bao nhiêu, nó khó bao nhiêu thì cái sức nỗ lực nó cũng phải cao, và nó phải mạnh cỡ cái tầm đó. Thì gọi là Tương xứng. Tương xứng và Tương ứng.

Cho nên là thí dụ mình muốn giặt một cái áo mình phải vò chứ đằng này mình cứ lấy 3 ngón tay mình khoắng khoắng nước, nỗ lực lắm, ngon lành rồi đó, mà chỉ lấy tay khoắng nước, thì cái đó cũng nỗ lực đó nhưng mà nó không có tương ứng. Đằng này mình phải vò, phải vắt cái áo thì nó mới tương ứng, và phải tương xứng có nghĩa là cái áo đó nó dày bao nhiêu, nó mỏng bao nhiêu thì mình cũng phải có nỗ lực tương ứng với cái áo đó mình mới giặt sạch cái áo được. Chỉ là cái áo thôi mà cũng phải cần đến 2 cái yếu tố tâm lý đó là phải Thiết tha và Nỗ lực tương ứng.

3/ Và cái thứ ba là Tâm như ý tức là cái Tâm càng lành thì cái việc mà đạt tới cứu cánh nó mới khả thi và mau chóng. Tâm ở đây quý ví không có học A Tỳ Đàm, Tâm ở đây gồm Tâm phàm và Tâm thánh, Tâm thiện, Tâm dục, thiện tức là của mấy ông đắc thiện, còn dục là của mấy ông hưởng dục như mình. Tâm phàm và Tâm thánh, Tâm thiện, Tâm dục rồi cái gì nữa? Tâm thiện, Tâm ác. Tâm mà có tham, sân, si thì gọi là Tâm ác. Còn Tâm mà có Từ bi, Chánh niệm, Trí tuệ, Kham nhẫn, Thiền định thì đó gọi là Tâm thiện.

- Thì mình cứ nhớ Tâm phàm, Tâm thánh mà 2 người mà muốn thực hiện một cái việc gì đó thì cái Tâm Thánh mạnh hơn.

- Rồi giữa 2 người, một người đắc thiện, một người hưởng dục thì cái ông đắc thiện ông hoàn tất tốt hơn.

- Rồi trong 2 cái người làm thiện, làm ác thì cái ông mà thiện thì ông có nhiều cơ may để mà hoàn tất cái sự nghiệp hơn.

Tổng cộng mình thấy phàm, thánh, thiện, dục và thiện, ác. Thì cái Tâm mình thấy rõ ràng là Tâm Thánh nó mạnh hơn Tâm Phàm. Tâm Thiện nó mạnh hơn Tâm Dục. Và Tâm Thiện nó mạnh hơn Tâm Ác. Cho nên Tâm như ý tức là vậy đó, phải có Tâm lành. Rồi cuối cùng là phẩm.

4/ Phẩm như ý tức là anh thiết tha cái gì đó phải mãnh liệt, nỗ lực phải mãnh liệt. Cái thứ ba là Tâm lành phải tương ứng. Và cái thứ tư là gì? Là phương pháp. Cái phẩm này tức là trí tuệ, là làm cái gì phải có chọn lọc và cân nhắc. Nhớ nha, chọn lọc và cân nhắc.

- Cái này quan trọng lắm, anh thiết tha, anh mong mỏi, thiết tha lắm luôn, dám bán mạng cho lý tưởng. OK rồi đó, mới 1/4.

- Bước 2 là anh phải Nỗ lực tương xứng mới có 2/4.

- Cái thứ 3 là anh phải có được Tâm lành 3/4.

- Nhưng mà cái 1/4 còn lại là gì? Chính là anh phải có phương pháp.

Đời hay đạo gì cũng vậy, muốn làm giàu, muốn có sức khỏe, muốn có nhan sắc, muốn có quyền lực, muốn có tiếng tăm, uy tín, everything, muốn cái gì đi nữa thì phải có phương pháp.

Tây có một câu: Phương pháp là thầy của các vị thầy. Thì để chọn lựa, để cân nhắc tìm ra được cái phương pháp đúng thì cái đó gọi là trí tuệ. Thì cái thứ tư gọi là Trí Tuệ. Thiết ta là một chuyện, nỗ lực là một chuyện, Tâm lành là một chuyện, nhưng mà cuối cùng là gì? Là phải có Trí Tuệ.

Thí dụ như mình thấy...cho tôi nói cái này dễ thù tôi cũng nói luôn. Cứ thấy thiết tha Phật pháp nhưng mình tự mình coi mình tại sao mình thích Phật pháp mình tìm đến để cầu thoát khổ hay cầu tài lộc? Thứ hai, đi vào Phật pháp mình có cái bước đi chiến lược hay chỉ là bước đi ngắn hạn?

Bước đi chiến lược có nghĩa là phải học giáo lý, rồi phải xác định là mình phải có bao nhiêu thời gian trong ngày, trong tháng, trong năm cho cái chuyện hành trì và học hỏi, còn đằng này không có, cứ tùy hỉ, tiện đi chùa, không tiện thì thôi, ở nhà thì quây tung, Rồi hườn hườn vô chùa thì cái đó gọi là...là không được, không gọi là một cái kiểu tu học không chiến lược, nhớ.

Cho nên là phải có xác định lý tưởng. Rồi phải có nỗ lực. Phải có tâm lành. Và phải có phương pháp. Mà phương pháp như tôi vừa nói đó là phải thấy mình đi chùa không chưa đủ, phải học giáo lý. Chứ còn mà mình muốn thoát khổ là phải có hành trì. Mà muốn hành trì thì phải có lý thuyết. Ba cái đó nó rất là rõ ràng.

Mà trong Kinh Đức Phật Ngài dạy rõ ràng đó là phải có Pháp học, Pháp hành và Pháp thành. Pháp học là Pariyatti: nó mới làm nền tảng cho cái Patipatti là hành. Và cái thứ ba là Pativeda là Pháp thành, Liễn chứng. Các Ngài dịch là Pháp Thành.

Pháp học, Pháp hành và Pháp thành. Còn cái chuyện mà ngày xưa mà người ta không có học gì hết mà người ta nghe Phật thuyết pháp người ta đắc là người ta không phải là mình.

- Thứ nhất cái phước duyên mà đề gặp được Phật là cái phước duyên đó không có nhỏ, mình có bằng cái móng chân người ta hay không mà đi bì với người ta?

- Thứ hai, cái người mà dạy cho người ta đắc đạo là ai? Là Đức Phật. Đức Phật có hơn sư phụ mình bây giờ hay không? Tự trả lời.

- Thứ ba là cái tiền duyên của người đó so với cái tiền duyên của mình là khác nhau ngàn trùng. Cái căn cơ người đó, phước báu người đó, sư phụ của người đó, rồi chưa cái kẻ không gian, cái bối cảnh tâm lý rất là quan trọng. Thời đó là coi như mở mắt ra là Thánh hiền dày đặc. Còn mình bây giờ mình tìm được cái người mà tu mà không nhiều chuyện là đã đỡ con mắt rồi, không nhiều chuyện thôi. Không có tu hành gì hết, chỉ giữ được cái mở đờng nhiều chuyện là đã hiếm rồi. Kiếm được cái kẻ mà tu mà không có ganh tị là cũng đỡ con mắt rồi. Không có nhiều chuyện là đỡ con mắt nè, không có ganh tỵ là đỡ con mắt nè, không có làm biếng là đỡ con mắt nè, đi học, làm biếng hành. Tìm được cái người có Tâm, có Úy, Có niềm tin, có chánh niệm, có trí tuệ, chỉ một cái thôi: chỉ có cái Chánh Tín thôi, chỉ có cái Kham nhẫn thôi, chỉ có cái thiền định, chỉ có cái Chánh Niệm thôi. Thì đúng một cái, người mà có một cái là bây giờ tìm đỡ con mắt rồi. Gắn đèn led lên trán 1001 cái rọi cũng không thấy. Có thể các vị nói tôi bị quan. Nhưng mà tôi già rồi tôi biết, bao nhiêu năm ở chùa tôi biết. Tìm ra một người Tăng ni, cư sĩ mà không có cái tánh mà tị hiềm, ghen ghét, trâu buộc ghét trâu ăn, tiếng Việt nam kêu là GATO, ghen ăn tức ở, tìm không có ra, có điều vi tế hay là thô thiển thôi chứ tìm không có ra. Rồi nói xấu, rồi công kích, dè bĩu mà cái người mà nó công khai chính thức là kẻ thù mình, thì không có nói rồi. Còn người ta không có chọc mình, cũng đề người ta ra mình chửi, mình tấn công, mình bài xích, khó lắm. Thì mình tưởng tưởng cái Không gian, cái bối cảnh của mình bây giờ cái kiểu mà dày đặc cái người xấu như quân Nguyên như vậy thì cái chuyện tu chứng rất là khó, khó lắm luôn.

Cho nên Ngài Xá Lợi Phất Ngài dạy là cái khó trong Đạo mình là gì? Là né được cái bất mãn. Mà cái bất mãn đó từ đâu ra? Cái bất mãn đó đi ra từ cái chỗ không có được cái sự an lạc, thoải mái, và vui vẻ ở trong cái cuộc tu. Mà ở đâu, mà do đâu mà bị thiếu? là mới vừa nói, tức là chúng ta không xác định được, không xác định được cái cứu cánh, cái mục đích, cái lý tưởng của mình là cái gì.

Trong kinh Đức Phật dạy rất rõ, tức là cái điều kiện để mà mình xác định được hướng đi là gì?

1/ Là mình ở đâu? mình sống ở đâu? ở đâu đây có thể là quốc gia, hoặc có thể là vùng miền, hoặc có thể là gia đình, mình sống ở đâu?

2/ Ở đó có bạn lành hay không? Bạn lành là những người mà thúc đẩy cái thiện tâm?

Thứ nhất là sống ở đâu? Thứ hai là thường gặp ai? Phải có Pali quý vị mới tin.

Cái thứ nhất là Patirūpadesavāsa, có nghĩa là ở cái chỗ mà nó kích thích thiện tâm.

Thứ hai là Sappurisasamseva có nghĩa là mình phải có cái gọi là gần gũi bạn lành, mình sư thiện hữu.

Thứ nhất là anh ở đâu? thứ hai là anh sống với ai? Thường gặp gỡ tiếp xúc ai?

3/ Cái thứ ba là Dhammassavana, có khả năng lắng nghe. Nghe cái gì? Mình nghe cái chữ Dhamma là mình biết, có nghĩa là chỉ nghe cái gì nó hỗ trợ cho mình thôi. Chỉ nghe cái gì hỗ trợ cho thiện pháp của mình. Còn cái gì mà không hỗ trợ thiện pháp cho mình thì không được gọi là thính pháp. Thính pháp là mình phải nghe được cái gì mà nó thường xuyên nó kích thích, nó tác động tích cực lên trên cái thiện tâm, thiện hành của mình.

Cho nên cái điều kiện một là anh sống ở đâu? Thứ hai là anh thường tiếp xúc ai? Cái thứ ba là anh thường nghe cái gì?

4/ Và cái thứ tư là Patipatti là cái đời sống thường nhật của anh là tà đạo hay chánh đạo, tà hạnh hay chánh hạnh. Cái Patipatti rất là quan trọng.

- Cái thứ nhất là savāsa là sống ở đâu? Mà nói tắt, nói gọn.

- Thứ hai là samseva là thường tiếp xúc, gần gũi ai?

- Rồi cái thứ ba là savana là lắng nghe, anh thường lắng nghe cái gì? Học hỏi cái gì?

- Và cái thứ tư là gì? Cái thứ tư là patti có nghĩa là thường thực tập, hành trì cái gì? Anh đừng có nói với tôi là anh có pháp danh, anh có quy y, anh có giới điệp, có lá phái, anh có sư phụ như vậy anh là Phật tử. NO.

Tuyệt đối hiểu như vậy là chết. Chết chắc, bởi vì nếu có pháp danh, nếu có sư phụ, nếu có lễ quy y mà được gọi là Phật tử thì như vậy chúng ta chỉ cần bỏ ra một số tiền lớn mình thuê người vô làm Phật tử được, đúng không? chứ gì nữa? vô nhận cái lễ quy y rồi có pháp danh, rồi cái có sư phụ chứng minh là xong. Vậy là Phật tử, NO.

Nếu mà Phật tử mà có thể dùng tiền mà để tạo ra Phật tử thì không biết cái đó là cái gì tử nha. Chứ đã nói là Phật tử là không có thể nào mà dùng tiền để mà mua, để mà tạo ra được. Nếu mà Phật tử mà đúng theo định nghĩa trong kinh, là phải có Chánh tín, có Chánh trí, có Chánh niệm, có Chánh định. Thì phải là mấy cái Chánh...Chánh này nè thì cái Phật tử đó cả núi vàng đổi không được cái móng chân của họ nữa. Cái móng chân mà tạo ra được. Một núi vàng là mấy tỷ tấn, một núi vàng mấy tỷ tấn cũng không có tạo được cái móng chân của người Phật tử thứ thiệt, cái móng thôi chứ không phải người Phật tử nha, tạo ra cái móng của người Phật tử Chánh Tín không có. Còn cái kiểu Phật tử mà mình cứ kêu vô là thọ lễ Tam quy rồi biểu diễn trên ống kính màn hình đó là có Pháp danh rồi có Sư phụ rờ đầu, lấy kéo giá tóc thì cái đó được gọi là Phật tử thì tôi nghĩ rằng cái đó không phải là Phật tử. Bởi vì cái gì mà được tạo ra bởi vật chất thì mình thấy nó không có liên quan tới chữ "Phật", nha. Nó được tạo ra hoàn toàn bằng vật chất thì mình thấy không có liên hệ tới chữ "Phật" ở đây. Phật ở đây phải là Tâm linh, phải là Tinh thần. Lớn chuyện lắm chứ phải không? Rồi cái nữa là anh ở đâu? Rồi anh thường gặp ai? Anh thường nghe cái gì? Và anh thường thực tập, hành trì cái gì? Chứ đằng này anh thiếu thực tập, thiếu hành trì. Mà thiếu cái đó từ đâu ra? Có hai lý do:

1/ Là anh thiếu kiến thức.

2/ Là anh thiếu cái tâm huyết.

Thiếu cái tâm huyết, thiếu cái thiện tâm hoặc là thiếu kiến thức. Có nhiều người có kiến thức mà không có tâm huyết, không có thiện tâm. Và có thiện tâm nhưng thiếu kiến thức, mà tôi rất là thắc mắc và chúng tôi vô cùng rất thắc mắc là tại sao có rất là nhiều, không phải là rất nhiều mà là hầu hết Phật tử cứ sợ giáo lý. Khi mình nghĩ rằng giáo lý là của tăng ni, giáo lý là dành riêng cho người không có tóc. Nhưng mà các vị chỉ nghĩ dùm một chuyện thôi là Tăng, ni và mình đều là người sanh tử, đều là phàm phu, đều là người cầu giải thoát, và tất thảy rồi thì tất cả chúng ta giống nhau. Thì tại sao có cái chuyện là tăng ni là phải học giáo lý, còn mình là không cần học giáo lý, là sao? Tất cả phải học giáo lý chứ không có cái vụ mà tăng ni là phải học, còn mình là không cần học. Các vị tưởng tượng các vị nghĩ là các vị có cái mái nhà, các vị có cuộc hôn nhân, có bầy con, có mớ tài sản trong nhà bằng như vậy là các vị khác tăng ni sao? NO. Đã là khách trăm luân, người sanh tử giống nhau y chang, mà mắc cái chứng gì mà mình lại đi nghĩ đắn đo như vậy.

Cho nên, Ngài Xá Lợi Phất, Ngài thấy cái chỗ này nè, Ngài thấy trước mấy ngàn năm, Ngài biết sẽ có một lúc cả tăng ni, Phật tử không có tìm được cái niềm vui ở trong Phật pháp, không tìm được cái niềm vui trong cái học, không tìm được cái niềm vui trong cái hành. Làm sao mà có cơ hội chứng đắc. Khi mà muốn có niềm vui đó, anh phải xác định: Cái gì đó là niềm vui cần có? và cái gì là niềm vui không nên có? Có những cái đó là ngọt nhưng mà cái ngọt đường, có những cái ngọt của thuốc độc, có những cái ngọt để mà chết người, có những cái ngọt là thật sự cần thiết. Ở đây ai bệnh thì biết, bỏ vô miệng hết không phải, nhớ không phải cái gì cũng bỏ vô mồm không phải. Nhưng mà ở đây Ngài Xá Lợi Phất ngài xác định: Muốn thành tựu được cái đạo nghiệp là phải có được cái niềm vui trong cái đạo nghiệp, mà cái niềm vui đó chỉ có được ở cái người mà xác định và cân nhắc chuẩn mực chính xác được lý tưởng của mình. Tại sao tôi phải là A, mà không nên là B? Tại sao tôi phải làm cái này mà không làm cái kia? Khi xác định được như vậy thì chúng ta mới có thể có được cái niềm vui trong cái chuyện học đạo, hành đạo, và từ đó chứng đạo.

Đằng này là mình mơ mơ hồ hồ không biết tại sao mình đi vô chùa học Phật. Chúng tôi nói thật với các vị cái chuyện nhỏ xíu. Chúng tôi trên núi, núi đẹp lắm, Núi chúng tôi là đẹp nhất thế giới, hàng đầu thế giới, đẹp lắm. Nhưng có những cái ngày đang đi mà tự nhiên nó mệt ngang vậy đó, không muốn đi nữa, thì chúng tôi mới nhớ một chuyện, trời ơi cái không khí nó mát lạnh như thế này. Hoa dại nó đẹp như là cõi tiên thế này. Cảnh có cái View triệu đô như thế này. Đây là lần đầu tiên chúng tôi khoe cái chỗ ở của mình, mà mình còn làm biếng, trong khi những lần mình về Sài gòn, buổi khuya tôi nhìn xuống, mới đây thôi, mới năm ngoái, tôi đứng trên lầu tôi nhìn xuống tôi thấy khuya mà bà con chạy bộ, thì lúc đó tôi nhớ có vị thượng tọa ngoài Bắc vào thăm, thì hai anh em đứng ở

ban công tôi thấy 4:00 sáng người ta chạy, tôi mới hỏi câu, tôi hỏi: không biết họ chạy vậy họ thở bằng cái gì? Thì ông thầy cười, ông nói có gì thở vậy. Tôi thấy khói, bụi khuya đó mà mình vẫn còn nghe được cái mùi, mùi cống, mùi khói xe. Tôi nói trời ơi không biết người ta chạy, người ta thở cái gì? Thì thầy trả lời thoải mái, thì Thầy nói có cái gì thở cái đó. Thì khi mà chúng tôi chạy trên núi Thụy Sĩ, chúng tôi nhớ cái đó, trời ơi người ta hoàn cảnh vậy mà người ta còn tập, tôi dám nói thẳng luôn ba cái quận 7, ba cái An Khánh, ba cái Phú Mỹ Hưng...cái không khí của các vị nếu mà chất lượng đó thì nó chưa được 1/10 của cái chỗ chúng tôi đang sống nữa. Bên đây như chỗ chúng tôi là còn có máy ghim tường để đo CO2 cả như vậy đó. Đo đây không phải vì nó quá nhiều mà đo đây là bởi vì nó quá trong lành. Nó giống như cái người mà mặc áo đẹp, áo sạch họ hay để ý coi nó dơ bao nhiêu. Có nhiều người hiểu lầm, chúng tôi đang khoe, NO, mượn cái chuyện chúng tôi nói về Phật pháp, làm ơn thông minh giống con người một chút. Thì một cái chỗ như vậy mà khi không có cái lòng muốn, không có cái thiết tha thì chạy bộ không nổi, đi bộ không nổi. Mà chỗ chúng tôi chỉ cần vẩy tay kiểu Dịch Cân Kinh hoặc là nhón vẩy, sáng sáng nào chúng tôi cũng tập hết thì lúc đó mình mới cảm kích là mình có được một cái bầu dưỡng khí tuyệt vời.

Trong khi mình thấy Phật pháp cũng vậy, có những lúc không có chư Phật ra đời, không có chư Phật ra đời thì trời ơi khi mà mình hiểu được đời là phù du, đi tìm một cái đạo nào mà thấy nó có mùi thơm thơm là mình mừng muốn chết rồi. Chỉ cần dạy mình ăn uống kiêng khem, rồi sáng nhìn mặt trời, rồi buổi tối đốt lửa, đại khái...thờ lửa, nhìn mặt trời, ăn uống kiêng khem, ba cái pháp môn đó là mình mừng lắm.

Đằng này mình có bao nhiêu là giáo lý để mình học. Học một đời không hết, học đó, chứ đừng nói hành, học một đời không hết, và trong đó càng học càng nghiệm. Càng học nó càng nghiệm.

Mà đằng này mình không có màng, không màng, không có màng, có rất nhiều lần tôi nói với mấy người quen tôi. Tôi nói rằng trong chỗ tôi hiểu, theo chỗ tôi hiểu thì có khả năng người này nằm lọt vào 1 trong 2 trường hợp:

- Trường hợp thứ nhất là nhằm cái kiếp cái duyên nó khuyết, trong tiếng Pali gọi là Kammachidda. Kammachidda có nghĩa là cái khe hở của tiền nghiệp. Có nghĩa là nhiều kiếp mình tu nhưng mà có những cái lúc do tác động tiền nghiệp nó làm cho mình xao lãng, trong tiếng Pali gọi là Kammachidda.

- Trường hợp thứ hai là do thiếu cái Parami. *ūnapāramī*, “u” là thiếu, cái Ba La Mật nó thiếu. Còn trường hợp một là Kammachidda có nghĩa là cái dòng luân hồi, cái tội khổ luân hồi là gì? Có nghĩa là nó khổ cách mấy lâu lâu nó cũng chen một hai kiếp sướng. Nó sướng cách mấy lâu lâu nó cũng chen một, hai kiếp khổ. Đó là cái chữ “cách mấy” đó nha.

Còn Thiện cũng vậy. Dầu người đó Thiện cách mấy mà lâu lâu cũng chen một, hai kiếp trời ơi. Hoặc là cái người trời ơi, nhưng lâu lâu cũng chen một, hai kiếp tu.

Thí dụ mình thấy Ngài Mục Kiền Liên, Ngài tu suốt 1 A Tăng kỳ 100.000 đại kiếp. Cái số lẻ của Ngài là bằng ngài Anan, Ngài Ca Diếp, Ngài Mục Kiền Liên. Vậy đó mà có kiếp ngài cũng quên, quên, do cái khe hở của nghiệp, rồi Ngài cũng gặp bạn xấu, rồi cũng phạm mấy cái trọng tội như giết cha giết mẹ. Dòng luân hồi ớn chỗ đó.

Hoặc như hôm nay các vị thấy chúng ta trong room này, chúng ta là tăng ni, Phật tử là thấy ngon lành lắm chứ còn tất thở rồi đó là mình cái chuyện mà mình trở thành thú ăn thịt sống cái chuyện đó bình thường, rất là bình thường.

Mà nhiều người họ không có chịu. Họ nói là không được nói như vậy, tu là phải lên Cửu phẩm liên hoa, Tu là phải càng lúc phải thơm ngát, và mát lạnh, Tu là phải trời xanh mây trắng, nắng vàng. Tu là phải về chỗ nắm tay nhau tung tăng giữa vô vàn thiên thể, tinh vân, thơm ngát, mát lạnh đầy kim cương và hoa trắng nắng vàng, sống bên cạnh người mình thương, và ở chỗ mình thích, đại khái như vậy. Họ đòi là phải hứa như vậy họ mới chịu.

Rồi tùy hi công đức, nhưng mà sự thật thì chúng ta phải thấy rằng là cái cơ hội mà được gặp Phật pháp khó lắm. Làm người đã khó. Làm người lành lặn đã khó. Làm người đã khó rồi mà làm người lành lặn mà có ngũ quan đầy đủ, đầu óc tỉnh táo, minh mẫn là khó hơn. Rồi gặp được Phật pháp mà phải gặp Sư phụ rồi gặp Trú xứ. Chứ gặp Sư phụ mà sư phụ bày ba cái chuyện ba xu bốn hào thì cũng kệt lắm. Gặp sư phụ, sư phụ xúi cho học hành, hướng dẫn bài bản, sư phụ tự thấy dốt quá thì

có cái gan gửi cho thầy khác giỏi hơn. Cái đó là ngon đó, còn đấng này Sư phụ bắt lực rồi sư phụ cũng biến đệ tử thành thái giám luôn thì cái đó coi như là đại bất hạnh, đại bị kịch, OK.

Cho nên, chính vì thấy mấy chỗ này cho nên ngài Xá Lợi Phất nói: Chưa nhất trong cái đời xuất gia là gì? Là không tìm được cái niềm vui trong cái đạo nghiệp. Và khi mà không có được cái niềm vui đó thì cái cuộc tu đó trở thành bị kịch. Còn đã vui rồi thì lam sơn chướng khí, ma thiêng nước độc, đối lạnh, thị phi chỉ là cái trò chơi con trẻ. Đó, thì khi mà mình đã đạt được cái cảnh giới đó thì chưa chứng Thánh đã an lạc, thoải mái. Tại sao thoải mái? Tại sao hạnh phúc? Vì Hạnh phúc có hai:

- Có cái gì đó cũng là hạnh phúc.

- Mà không có cái gì đó cũng là hạnh phúc.

Có được Thánh trí là hạnh phúc, mà bớt được cái phàm tâm cũng là hạnh phúc. Vác trên vai một đồng đồ mình thích đó là hạnh phúc, mà liệng xuống hết 2 tay, vai rảnh, và tay trống nó cũng là một thứ hạnh phúc. Nhớ cái đó nha.

Hạnh phúc có hai: Có cái gì đó và không có cái gì đó. Thì cái người tu mà đúng chưa biết đắc cái gì mà chuyện đầu tiên là buông được càng nhiều nó nhẹ. Các vị có thể không tin, nhưng tôi chỉ gợi ý là bắt buộc phải tin. Có bao giờ mình khổ vì cái người mình thương chưa? Có bao giờ mình khổ vì cái món đồ mình thích chưa? Và cái căn bản nhất là có bao giờ mình khổ là vì cái tâm thân mấy chục ký này chưa? có thương cái gì hơn cái cục mấy chục ký này không? Không. Không có thương cái gì hơn cái cục này hết, và có bao giờ mình vì cục này mà mình chịu các thứ khổ nạn, và bất trắc không? Vô số.

Cho nên ngài Xá Lợi Phất Ngài dạy trong cái đời tu nó khó lắm. Khó cái chỗ đó: Không tìm thấy được cái niềm vui. Và sở dĩ không có tìm thấy được niềm vui là vì mình không có xác định được cái mà thật sự mình cần là gì. OK, Đại khái bài kinh được hiểu như vậy, chúng ta biết rằng thì... Chúng tôi chỉ chốt lại muốn có niềm vui trong đạo thì chúng ta có nhiều cái chọn lựa:

- Niềm vui của người hướng dục.

- Niềm vui của người ly dục.

- Niềm vui của người có thiền

- Và niềm vui của người không có tu thiền.

- Niềm vui của người phàm.

- Niềm vui của bậc Thánh.

- Niềm vui của người phiền não.

- Và niềm vui của người sống bằng tâm lành.

Thì mình xác định coi mình thấy niềm vui của người không vác và niềm vui của người rảnh tay thì mình coi cái nào nó là nên thì mình chọn cái đó. Và khi mà chọn nó rồi thì cái chuyện tu nó là cái chuyện trở nên dễ dàng. Còn Không xác định được thì chỉ có máu lệ và không có lệ.